

Sanna Antikainen ps

Keskustelualoite Suomen sosiaali- ja terveysalan henkilöstön riittävästä kielitaidosta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon alalle on viime vuosina rekrytoitu yhä enemmän työntekijöitä ulkomailta. Samalla hoitohenkilöstön puutteellinen suomen tai ruotsin kielen taito on muodostunut vakavaksi ongelmaksi monissa hoito- ja hoivayksiköissä. Potilasturvallisuuden näkökulmasta kyse ei ole vähäisestä tai yksittäisistä tapauksista, vaan rakenteellisesta ongelmasta, johon on puututtava.

Hoitotyössä yhteinen kieli ei ole sivuseikka vaan turvallisen hoidon perusedellytys. Ihmisten keskinäiseen kanssakäymiseen perustuva hoito- ja hoivatyö on ammatti, jossa kommunikointi potilaan, omaisten ja muun henkilökunnan kanssa on keskeinen osa potilasturvallisuutta. Suomessa toimivien terveydenhuollon ammattilaisten on lain mukaan kyettävä käyttämään työssään suomea tai ruotsia riittävällä tasolla. Työnantajan velvollisuutena on arvioida, onko työntekijän kielitaito riittävä tehtävän hoitamiseen. Käytännössä kentältä saadut kokemukset osoittavat kuitenkin, ettei kielitaitovaatimuksia ole kaikissa tapauksissa noudatettu riittävän tiukasti tai etteivät kielitaitovaatimukset ole riittävän korkealla tasolla.

Tilanne herättää perustellun huolen siitä, ovatko nykyisin säätämät kielitaitovaatimukset sosiaali- ja terveysalalla ajanmukaiset ja onko poliittinen tilannekuva kielitaidon merkityksestä käytännön hoito- ja hoivatyössä riittävällä tasolla. Samalla herää kysymys siitä, varmistetaanko rekrytoinneissa ja valvonnassa riittävän tiukasti, että hoito- ja hoivatyöhön palkataan vain sellaisia henkilöitä, joiden kielitaito todella riittää potilastyöhön.

Potilasturvallisuus ja hoidon laatu

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin jäsenkyselyn mukaan puutteellinen kielitaito on aiheuttanut hoitotyössä merkittäviä ongelmia. Kyselyyn vastanneiden jäsenten mukaan viestintään liittyviä vaaratilanteita syntyy muun muassa potilaiden, lääkäreiden ja hoitajien välisessä kommunikoinnissa sekä potilasohjeiden ja kirjallisten määräysten ymmärtämisessä. Liiton mukaan potilaan ja hoitajan välinen kommunikaatio voi vaikeutua merkittävästi, jos yhteinen kieli puuttuu tai on puutteellinen. Myös hoitohenkilökunnan keskinäinen tiedonkulku voi häiriintyä. Mediassa on lisäksi tuotu esiin useita tapauksia, joissa puutteellinen kielitaito on aiheuttanut väärinymmärryksiä hoitotilanteissa ja lisännyt vaaratilanteiden riskiä. Hoitajajärjestöjen mukaan osa työntekijöistä työskentelee tilanteissa, joissa heidän ammatillinen kielitaitonsa ei ole riittävä tehtävien turvallisen hoitamisen kannalta.

Keskustelualoite KA 4/2026 vp

Lisäksi hoitajajärjestöjen mukaan puutteellinen kielitaito kuormittaa muuta henkilökuntaa. Suomea osaavat hoitajat joutuvat käytännössä käyttämään työaikaansa tulkkaukseen, väärinymmärrysten korjaamiseen ja työtehtävien varmistamiseen sen sijaan, että voisivat keskittyä varsinaiseen hoitotyöhön. Tämä on kohtuuton taakka näille hoitajille.

Keskustelussa on tuotu esiin myös yksittäisiä hoivakotitapauksia, joissa hoitohenkilökunnan puutteellinen kielitaito on herättänyt vakavaa huolta potilasturvallisuudesta. Näissä yhteyksissä on korostettu, että hoitotyössä yhteinen kieli ei ole pelkkä työyhteisön mukavuuskysymys vaan keskeinen turvallisuustekijä.

Rakenteellisia puutteita kielitaitovaatimuksissa

Suomessa terveydenhuollon ammattien harjoittamisoikeuksia koskevat lupa- ja valvontatehtävät kuuluvat valtakunnalliselle Lupa- ja valvontavirastolle. Ulkomailla koulutettujen hoitajien tulee osoittaa riittävä kielitaito ennen ammatin harjoittamista.

Käytännössä järjestelmässä on kuitenkin tunnistettu haasteita. Esimerkiksi koulutuspolkuja on kehitetty siten, että hoitotyön opintoihin voi hakeutua myös ilman vaatimusta suomen kielen lähtötasosta, jolloin kieltä opitaan opintojen aikana ja näin hoitajaksi voi opiskella englannin kielellä.

Asiantuntijat ovat todenneet, että vaikka muodollinen kielitodistus olisi olemassa, se ei välttämättä takaa riittävää ammatillista kielitaitoa hoitotyön käytännön tilanteissa.

Keskustelu hoitohenkilöstön kielitaidosta on viime vuosina noussut vahvasti esiin julkisessa keskustelussa. Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman on hiljattain todennut, että hoitajien puutteellinen kielitaito voi vaarantaa potilasturvallisuuden ja että kielitaitovaatimuksia on syytä tarkastella kriittisesti.

Myös hoitajajärjestöt ovat vaatineet tiukempia kielikokeita sekä työnantajien vastuuta rekrytoinnissa. On perusteltua kysyä, onko nykyinen järjestelmä riittävä varmistamaan, että hoitotyöhön palkataan vain sellaisia työntekijöitä, joiden kielitaito on tehtävien hoitamisen kannalta riittävä. Suomessa jokaisella potilaalla on oikeus turvalliseen hoitoon sekä siihen, että hän voi asioida hoitohenkilöstön kanssa ymmärrettävästi Suomen tai Ruotsin kielellä ja tulla ymmärretyksi. Erityisesti iäkkäiden ja muistisairaiden potilaiden kohdalla yhteisen kielen merkitys korostuu.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun hoitohenkilöstön kielitaidon merkityksestä potilasturvallisuudelle, kielitaitovaatimusten riittävydestä sosiaali- ja terveydenhuollossa, työnantajien vastuusta rekrytoinneissa sekä potilaiden oikeuksien toteutumisesta.

Keskustelualoite KA 4/2026 vp

Helsingissä 9.3.2026

Sanna Antikainen ps